

Pastorační plán Arcidiecéze pražské

Pastorační plán diecéze vychází z církevních dokumentů, ze znalosti diecéze především na základě vizitací farností a zpráv z dotazníků a statistik, zápisů ze setkání kněží ve vikariátech a z osobních rozhovorů. V první části jde o pastorační vizi, zaměření na cíl, který určuje směr. V druhé části jde o popis dnešní situace a pojmenování současných potřeb, o stanovení dlouhodobých cílů. Součástí plánu je každoročně vydávaný Dodatek pastoračního plánu, který vytyčuje konkrétní úkoly pro daný rok.

I. Pastorační vize

Diecéze jako místní církev je část Božího lidu svěřená biskupovi v součinnosti s kněžstvem. V ní je přítomna a působí jedna svatá katolická a apoštolská Kristova církev. Dělí se na farnosti.¹

Posvátný sněm vyjádřil vřelou touhu hlásáním evangelia všemu stvoření osvitit všechny lidi jasem Kristova světla, které září na tváři církve.² Proto sv. Jan Pavel II. předložil bez váhání perspektivu, kterou by se měla ubírat pastorační činnost: svatost.³ Jeho pohled bereme za vlastní, protože jsme přesvědčeni, že křest je opravdovou vstupní branou do Boží svatosti skrze začlenění do Krista a přebývání v jeho Duchu. Proto se nechceme spokojit s polovičatým životem, minimalistickou etikou a povrchní zbožností. Povolání ke svatosti chápeme jako určené pro všechny. Cesty svatosti jsou různé a osobní, ale vždy jde o posvěcování všedního života. Tímto směrem chceme jít při vědomí vlastní hříšnosti a s pochopením pro všechny, kterým se zdá cíl příliš vzdálený.

Pedagogika svatosti nás vede k umění modlitby a rozvíjení dialogu s Kristem, který nás činí svými přáteli. *Zůstaňte ve mně a já zůstanu ve vás* (Jan 15,4). Růst této vzájemnosti považujeme za znamení dobré pastorace a cíl jednotlivých programů.

Vrcholem, k němuž směřuje veškerá činnost církve, a zároveň zdrojem, z něhož vyvěrá veškerá její síla, je liturgie.⁴ Proto klademe velký důraz zvláště na nedělní mši svatou a na to, abychom celou neděli vnímali jako zvláštní den víry. Účast na mši svaté každou neděli i za ztížených podmínek vidíme jako důležité svědectví vlastní identity.

Pán Ježíš zval do společenství učedníků všechny bez ohledu na minulost a bez přijímacích zkoušek, ale všechny zval k pokání, ke změně myšlení, k přijetí jeho pohledu. Měl velkorysý soucit se slabými, ale kvůli nikomu nesnižoval vysoký cíl. Respektoval svobodu těch, kdo chtěli odejít.

I když současná společnost ztrácí smysl pro hřích, považujeme za naléhavé zvát věřící k novému objevení Krista, v němž nám Bůh zjevuje své soucitné srdce a skrze něhož nás smiřuje se sebou zvláště ve svátosti smíření.

Čím více současná kultura vede k sebestřednosti, tím více si chceme navzájem pomáhat soustředit se na Krista, na němž všechno záleží, vést k častému naslouchání Božímu slovu a k jeho uvádění do života.

Kdo prožil oslovující setkání s Kristem, nemůže si to nechat pro sebe, ale musí to hlásat druhým. K tomu chceme vést všechny, kterým se věnujeme, aby se apoštolské nadšení stalo každodenním stylem života

¹ CIC kán. 368 n

² Lumen Gentium 1

³ Apoštolský list Jana Pavla II. *Nuovo milenio ineunte*

⁴ *Sacrosanctum Concilium* 10

jednotlivců i celých společenství, aby se křesťanská zvěst vtělovala do kultury našeho národa. Zvláště chceme zapojit mládež s jejím nadšením i obětavostí.

Náš pastorační plán se zakládá na novém přikázání: *Jak jsem já miloval vás, tak se navzájem milujte i vy.* (Jan 13, 34) Plodem a projevem lásky je společenství, v němž můžeme zakoušet Boží přítomnost. *Kde jsou dva nebo tři v mém jménu, tam jsem já uprostřed nich* (Mt 18, 20). Společenství s Ježíšem uprostřed posvěcuje ty, kdo ho vytvářejí, a ostatním dává příležitost poznat církev a setkat se s Bohem. Spiritualita společenství je základem naší formace a proniká konkrétní iniciativy a programy. Vede ke vzájemné otevřenosti a úsilí o jednotu v tom, co je podstatné, a k hledání souladu ve sporných otázkách.

Všechny pokřtěné a biřmované chceme vést k tomu, aby poznávali a přijímali svou zodpovědnost za život církve, k dobročinnosti a dobrovolnické službě. Pastorační povolání musí vést k zamýšlení nad základními hodnotami a ke schopnosti reagovat na Boží volání ke kněžství či zasvěcenému životu plným darováním sebe sama ve prospěch Božího království, či k rozvinutí povolání vlastního laikům, kteří mají *hledat Boží království tím, že se zabývají časnými věcmi a upravují je podle Boha⁵ a plnit v církvi i ve světě svůj podíl..., když se snaží evangelizovat a posvěcovat lidi.*⁶

Za důležitý nástroj křesťanské formace budoucích generací považujeme církevní školy, které musí být nejen místy kvalitního vzdělání, ale taky dobré formace křesťanského života. Ostatní mládeži nabízíme službu center mládeže a společenství ve farnostech či vikariátech.

Katecheze dětí a mládeže, školní i mimoškolní, musí nejen vzdělávat, ale i uvádět do důvěrného přátelství s Kristem, k vytváření církevního společenství a k životu ze svátostí ve shora uvedeném duchu. Péče o rozvoj víry dětí a mládeže, i když je náročná, patří k nejdůležitějším oblastem služby církve, speciálně rodičů, prarodičů, ale i kněží a pastoračních pracovníků a pedagogů. Katecheze dospělých podle nejrůznějších modelů a vytváření společenství modlitby a sdílení neodmyslitelně patří k životu církve.

Různá sdružení a církví uznaná hnutí ve formách tradičních i nových oceňujeme a vidíme jako nositele životaschopnosti církve. Počítáme s jejich spoluprací a zapojením do budování místní církve.

Pastoraci rodinného života považujeme v době radikální krize rodiny za klíčovou a chceme především výchovou pomáhat křesťanským rodinám, aby vydávaly svědectví, že je možné žít manželství podle Božích záměrů. Chceme manželům pomáhat, aby z přijaté svátosti manželství uměli čerpat po celý život, aby dovedli žít pro děti a sami se zapojili do obrany práv dětí i těch, které se ještě nenarodily. Zvláštní pozornost chceme věnovat přípravě snoubenců a doprovázení mladých manželských párů.

Nadále chceme rozvíjet charitativní i pastorační službu nemocným, starým a sociálně potřebným jako projev víry, která dovede v potřebných vidět samotného Ježíše a ukazovat mu praktickou lásku. Nemyslíme jen na potřebné mezi námi, ale i ve vzdálených zemích, kde pomáháme. Lidská nouze se nově objevuje v řadě oblastí jako důsledky zoufalé prázdnoty, závislosti, sociální nespravedlnosti, domácího násilí či osamělosti nebo ztráty morálky. K žádné oblasti nesmíme být lhostejní, i když nejsme schopni problémy vyřešit. Vidíme v nich výzvy k nové „fantazii lásky“ a přiblížení se těm, kdo trpí.

Svůj duchovní život žijeme v hmotném světě, a proto myslíme i na pastorační práci světa práce, podnikání, vzdělávání a politiky, stejně jako světa kultury, zábavy a sdělovacích prostředků. Odmítáme názory, které považují náboženství za čistě soukromou věc, která se neprojevuje navenek, protože takové

⁵ Lumen gentium 31

⁶ Apostolicam actuositatem 2

pojetí křesťanství nelze sloučit s křesťanskou láskou, logikou vtělení, ani eschatologickým směřováním křesťanství.

Hlásíme se k ochraně přírody ohrožované konzumistickým způsobem života a bezohledným sobectvím. Správné chování k přírodě i k lidem jako k Božím dílu vychází z našeho zdravého vztahu k Bohu Stvořiteli. Ten musí být dostatečně silný, abychom se dovedli omezovat. Musí být pravdivý, aby naše víra nebyla jen teorií či pocitem. Opravdové přátelství s Bohem a zdravá zbožnost ponесou praktické plody v uzdravení lidstva i planety.⁷

V řadě farností či rodin žijeme vedle křesťanů jiných církví a církevních společenství. Ježíšovu prosbu: *aby všichni jedno byli*, bereme jako úkol, který nás zavazuje i povzbuzuje, jako zdravou výtku naší lenosti a zavřeným srdcím. I když dosažení jednoty může být v daleké budoucnosti, chceme vydávat světu svědectví především vzájemnou láskou a spoluprací.

II. Současné potřeby a dlouhodobé cíle

Pastorační situace v naší diecézi je rozdílná především podle místa. Mnoho kostelů je v centru města, kde je málo obyvatel. Většina obyvatel bydlí na sídlištích na okraji města, kde už vznikly nové kostely, ale stále ještě nestačí. Mimo hlavní město jsou v některých částech živá společenství, ale také oblasti, odkud lidé odešli.

Mimo Prahu došlo ke sloučení farností, takže někteří kněží spravují mnoho kostelů a dalšího majetku. Těm se pro ulehčení nabízí ze strany AP pomoc stavebních techniků a referentů pro správu majetku či vikariátní správce budov. Všem farnostem se nabízí vedení účetnictví na AP, společné nákupy energií... Základní směr správy majetku vytyčuje dokument *Majetek církve a jeho využití z roku 2023*. Připravuje se rozšíření kostela farnosti Praha-Lhotka, stavba nového kostela Praha-Černý most. Začal se stavět kostel v Neratovicích. Stále otevřená je otázka uspořádání farností, případné opuštění některé farnosti knězem, další slučování atd. Odpověď musí vyjít z diskuse v jednotlivých vikariátech, zvláště mezi kněžími, jak se už stalo v Rakovnickém vikariátu.

Budoucnost diecézní struktury nelze dlouhodobě projektovat, protože silně závisí nejen na Boží milosti, ale kromě jiného především na životě, svědectví a misijní práci současných věřících. Proto vidíme jako prioritu naši duchovní obnovu a rozvoj církevního života, který sám ukáže na aktuální potřeby měnit strukturu diecéze.

Diecézní spolupráce. Dobrá zkušenost je s diecézním setkáním prvokomunikantů v katedrále, které bude pokračovat. Podobně by se mělo zavést diecézní setkávání ministrantů, varhaníků a sbormistrů...

Některé pastorační úkoly farností (vyjma několika velkých) je třeba dělat společně ve vikariátu či spádové oblasti, jako například péče o ministranty, mládež či snoubence a rodiny. Proto je třeba více rozvinout spolupráci mezi farnostmi ve vikariátu i na diecézní úrovni.

Dobrá je zkušenost s dvěma tábory pro mladé, které organizuje Arcidiecézní centrum mládeže, a některé farnosti. Nabídku letních táborů spojených s křesťanskou formací je třeba rozšířit.

Arcidiecézní centrum mládeže organizuje každoroční diecézní setkání mládeže, kurz animátorů (LIFT), víkendovky pro náctileté a také buduje kontakty na společenství mládeže ve vikariátech, aby podpořilo především malá společenství a mladé křesťany, kteří zatím společenství nemají. V této službě je třeba pokračovat.

⁷ Srov. *Laudato si*

Vstupy do škol pořádané Pedagogickým centrem a program INVENIO pořádaný centrem mládeže získávají svou oblibu a patří k preevangelizačním aktivitám. Dále rozvíjet.

Centrum pro rodinu. Obnova církve a společnosti se neobejde bez obnovy rodiny, v níž se formují další generace a získávají vzorce vlastního chování. Církev má poklad evangelia a bohaté zkušenosti s budováním křesťanské kultury. Proto má povinnost je nabídnout současné generaci a věřit, že uzdravení a obnovu přináší Kristus, když mu dáme v životě správný prostor.

AP oceňuje dosavadní pastorační zkušenosti zvláště v oblasti přípravy snoubenců a chce je dále rozvinout. Proto připravuje základní standardy v pastoraaci rodin a manželských párů pro jednotlivé životní etapy a odpovědnost za jednotlivé nabídky.⁸ Přípravu na manželství i pastoraaci manželů chápe jako evangelizační dílo, na kterém se vedle kněží mají podílet i manželské páry. V každé farnosti nebo alespoň vikariátu bude ustanoven Tým pro rodinu, složený z kněze a jednoho nebo více manželských párů připravených pro tuto službu. KTF pořádá přípravný kurz pro doprovázející páry.

Synodální zkušenosti získané v synodálních skupinách iniciovaných Synodou o synodalitě chceme využít především v pastoračních a ekonomických radách farností a příslušných radách biskupství. Způsobu synodálního myšlení je třeba se stále učit.

Kněžská povolání. Diecéze trpí nedostatkem kněžských povolání. Kněžský seminář pořádá dobré programy pro mladé muže Tammím a Pouť za kněžská povolání. Je třeba hledat další cesty k rozvoji apoštolátu povolání.

Misijní otevřenost. Diecéze trpí i nedostatkem aktivních věřících. Na většině bohoslužeb je v kostelích mnoho volných míst. Projekty jako Noc kostelů a Betlémy či Vstupy do škol a Farní dny či Tříkrálová sbírka Charity se dobře osvědčily. Je třeba v nich pokračovat a při tom si stále připomínat, že nejde jen o ukázkou tradic či uměleckého a historického dědictví, ale o příležitost nechat lidi nahlédnout do života církve s Bohem. Dát zakusit jeho oslovující přítomnost. Kdo přijal Krista, musí o něm svědčit, musí hlásat evangelium. Podporujeme činnost Papežských misijních děl a jejich rozšíření do farností.

Katecheze. Je třeba upřímně poděkovat mnoha katechetům za jejich dobrou práci. Zároveň je třeba říct, že potřebujeme získat nové a mladší katechety a také vybídnout kněze k většímu zapojení do katechezí nejen dětí, aby zakoušeli obdarování dětskou vírou. Je nutné pracovat na rozšíření katechezí z příprav na svátosti na katecheze soustavné a katecheze všech, jejichž rodiče při křtu slíbili, že je vychovají ve víře. Farnosti by měly oslovovat rodiče všech, kteří byli u nich pokřtěni, jsou ve školním věku a nejsou zapojeni v katechezi. Pro přípravu biřmovanců už byla vydána nová pastorační směrnice Příprava biřmovanců v Arcidiecézi pražské.

Farnost a Charita. Farnost má vytvářet atmosféru rodiny, v níž je místo pro všechny, vědomí sounáležitosti, přijetí a pomoci. K tomu patří i ochota kodvozu nemocného farníka autem na bohoslužby, zajistit nemocným přijetí svátostí, pohlídat děti, nabídnout studentům ubytování, či připravit společný program pro děti nebo pro všechny, pro farnost či pro veřejnost. V takové atmosféře dobré rodiny dovede jeden vidět potřeby druhého. A protože láska je vynalézavá, nemůže být lhostejná a vždy najde cestu pomoci. Pomáhat druhým dovedou i chudí, nemocní či děti, každý svým způsobem. Snaha o efektivnost pomoci vede ke spolupráci a zakládání Charit. Někde ji tvoří jen dobrovolníci, někde mají profesionální Charitu či jiné organizace. Farníci chodí klienty přátelsky navštívit, porozprávět nebo něco přečíst či s věřícími se pomodlit. O vztah pozorné lásky, která slouží, je třeba

⁸ Řád se odvolává na exhortaci Františka: Amoris laetitia, Směrnici ČBK pro přípravu na svátost manželství z 2017 a její Přílohu, která obsahuje základní osnovu, a na pastorační směrnici Dikasteria pro laiky, rodinu a život: Katechumenátní programy pro manželský život.

stále pečovat. Chceme pracovat na větším propojení farností a Charity, na plošném rozšíření charitní služby.

Životní prostředí. Ochrana životního prostředí je pro křesťany důsledkem úcty k Božímu dílu stvoření. Toto téma má být přirozeně přítomné v každé činnosti věřících, například v šetrnosti a skromnosti. Je třeba ho však vhodně připomínat. Myslíme při tom i na zdravé morální prostředí.

Kněží a jáhni jsou hlavními nástroji pastorače. Mnoho záleží na jejich formaci. Proto vyšel nový Řád trvalé formace kněží a připravuje se Řád trvalé formace jáhnů.

Řeholní společenství. Na vytváření místní církve se podílí řada mužských i ženských řeholí podle svých charismat. Diecéze je jim vděčná. Zdá se, že velkým úkolem církve dnes je naslouchat, být pro potřebné, být s nimi, jít s nimi kousek jejich života, dát jim zakusit Boží lásku. Nejde o odbornou pomoc psychologů a různých poradců, ale o odbornost duchovní, o postoj nadpřirozené lásky, o zkušenost Boha. Tento postoj může být vhodnou odpovědí na dnešní potřeby, na společenskou objednávku světa, který trpí absencí Boha. Arcibiskup o tuto službu požádal zástupce řeholí a těší se na další setkání s výměnou dobrých zkušeností, které by mohly povzbudit a inspirovat jiné.

Součástí tohoto Pastoračního plánu je Aktualizace Pastoračního plánu Arcidiecéze pražské pro rok 2025. Aktualizace bude po projednání s Pastorační radou arcidiecéze vydávána každý rok. Pastorační centra, církevní školy, spolky, Charity i farnosti si vypracují své pastorační plány tak, aby konkretizovaly tento plán na jejich obor či situaci. Každoroční plánování svých akcí připravují s ohledem na tento i vlastní pastorační plán. Každý rok uzavírají vyhodnocením jeho naplňování.

Dáno v Praze na První neděli adventní 2024

čj. A/2024/7585

Jan Graubner
arcibiskup pražský